

KAVÁRNA V PARKU PILSKÁ

ANALÝZA KOMUNITNÍ POPTÁVKY

8–10/2015

**fond
pro NNO**

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

**nadace
partnerství**
LIDÉ A PŘÍRODA

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

**ANTHRO
PICTURES**

**14 PRAHA
KULTURNÍ**

OBSAH

ÚVOD	03
PRŮBĚH DOTAZOVÁNÍ	05
HLAVNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ	05
VNITŘNÍ ČÁST KAVÁRNY	06
VNĚJŠÍ ČÁST KAVÁRNY	06
SHRNUTÍ	07

Vypracoval: Lukáš Hanus, **Anthropictures z.s.**

Kontakt: lukas@anthropictures.cz

Grafika, sazba: Jana Hanusová, janahanusova.cz

ÚVOD

Vypracoval: Lukáš Hanus, **Anthropictures z.s.**

Kontakt: lukas@anthropictures.cz

Průběh výzkumu: 8–10/2015

Formát výzkumu: dlouhodobý terénní antropologický výzkum (**zúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory**), sběr podnětů v řízené diskusi spojený s otevřením rekonstruovaného parku v Pilské ulici (10. říjen 2015).

Komunitní koordinátor Lukáš Hanus byl požádán starostou Prahy 14 Radkem Vondrou, aby se při své výzkumné činnosti komunitních potřeb obyvatel Hostavic zaměřil na možnost, že by v prostorách nově otevřeného parku mohla vzniknout tzv. „komunitní kavárna“. Spolupráci na tomto projektu považují za velmi důležitou, proto jsem výzvu přijal. **Co je ale termínem „komunitní kavárna“ vlastně myšleno?**

Komunitní rozměr činnosti kavárny je vyjádřením předpokládaného vztahu, který by si měli obyvatelé Hostavic k tomuto místu vytvořit. Vztah by neměl být založený jen na prosté konzumaci občerstvení a možného programu typu „navštívím – zkonzumuji – odejdu“. Kromě zajímavé nabídky občerstvení, by měl nabídnout obyvatelům Hostavic možnost podílet se na kulturním a volnočasovém programu kavárny, **realizovat zde své akce jak pro rodinný okruh**, tak případně pro své sousedy a přátele. Tato představa je založena na tom, že se z **kavárny stane významné místo setkávání, diskusí a poznání**. Na rozdíl od komunitních center by ale měla fungovat ve volnějším rytmu, v němž bude stejně důležitá kavárenská složka provozu, jako relaxace či učení se novým věcem. Rozhodující vliv bude mít provozovatel kavárny, který by se měl stát svorníkem místního aktivního komunitního života. Měl by přinášet vlastní nápady, stejně jako oslovovat místní obyvatele napřímo, spolupracovat s neziskovými organizacemi, místními institucemi a úřadem městské části Prahy 14. **„Komunitní kavárna v parku Pilská by měla být taková, jací jsme my vobčad“ (informátor I. V.)**

První stupněm kvality „komunitní kavárny“ by se měl stát sortiment občerstvení a služeb, který svým charakterem osloví místní obyvatele. Cílem je získat obyvatele na dobrý koláč, sklenku vína či pivo po sportu. **Je potřeba vzít v potaz konkurenci a srovnání s okolními restauračními podniky.**

Významnou složku místního obyvatelstva tvoří „novousedlíci“ z bytových resortů Uniq, TLS, Vidlák, Lucínkova. Tito obyvatelé mají v současnosti nejvyšší kupní sílu. Spadají do vyšší střední třídy, vyžadují určitý druh komfortu a kvality služeb. Standart v oblasti definují především podniky jako Leta Páně nebo Fresco gusto v Dolních Počernicích. Méně už ale hotel Svornost. Obyvatelé Hostavic jsou poměrně adaptovaní na naprostý nedostatek služeb v oblasti a jsou proto zvyklí dojíždět za zábavou a odpočinkem mimo Hostavice. A to i poměrně daleko. Znamená to tedy, že si rádi vybírají. Koncept kavárny by měl s touto skutečností pracovat. Stejně jako s nedostatkem kulturní nabídky v oblasti.

Prakticky absentující kulturní zázemí v tomto mikroregionu (v měsíci říjnu bylo otevřeno Sousedské centrum Jahodnice v Baštyřské ulici), pomáhají vykrývat v minimální míře KD Kyje, akce v hotelu Svornost (taneční slavnosti, diskotéky), akce dětského centra Veselý Černík v Leta páně, a doplňková kulturní činnost tohoto podniku (bazárky, mikulášské a další sváteční pochody atd.). Využívání této nabídky vyžaduje dojíždění. **Stejně tak drtivá většina místních dětí dochází jak do mateřského, tak základního školství mimo Hostavice a Dolní Počernice**, kde takováto instituce není (několik soukromých MŠ je v Jahodnici a Kyjích). Vzdělávací instituce jsou výrazným prvkem komunitní kontinuity. Dobře uchopený místní rozvoj by měl počítat ze zapojením základních škol do celkového rozvoje, za účasti několika generací (děti, jejich rodičů atd.). **Kavárna by v tomto smyslu neměla suplovat kulturní, sportovní a další aktivity komerčních firem a vzdělávacích institucí.** Existuje zde ale možnost, že pokud nebude nabízet kvalitní, svébytný a na míru místním obyvatelům vytvořený program, pak bude pod velkým konkurenčním tlakem.

Druhým stupněm může být **propojení kolektivu obyvatel okolních čtvrtí**, kteří sem budou chodit pravidelně jak za volnou nerušenou relaxací v přátelském či rodinném kruhu, tak především za kulturním a sportovním programem. Ten si budou moci organizovat sami, či ve spolupráci se schopným provozovatelem kavárny. **Dobrá vztah s obyvateli Hostavic a citlivá reakce na jejich potřeby** (nabídkou prostoru pro realizaci, stejně jako zapojení do provozovatelem tvořené programové linky) je cílem projektu „komunitní kavárny“. Ta by měla být především **společným projektem provozovatele a aktivních, angažovaných občanů z blízkého i vzdálenějšího okolí.**

Podporu a spolupráci zajišťuje komunitní koordinátor, Praha 14 kulturní p. o. a další organizace. Z výsledků šetření mezi obyvateli vyplývá, že žádný z oslovených neočekává tvorbu nějakého formálního spolku či sdružení kolem kavárny. Spíše by se mělo jednat o kavárenský provoz s doprovodným programem, který bude svádět v létě v zimě k návštěvě a účasti. Každý komunitní kolektiv má svého neformálního leadera, který je „rozbuškou“ aktivit lidí kolem něho. Předpokládá se, že tímto „strůjcem“ by měl být provozovatel kavárny.

Ve městě Praha lze najít několik podobných typů podniků, jež fungují výše zmíněným způsobem. Jsou to na příklad zcela neformální sdružení lidí ze sousedství v komunitní zahradě Prazelenina v Holešovicích (<http://prazelenina.cz/>), družstevní komunitní pěstitelský spolek Kuchyňka v Kobylisích (https://www.facebook.com/ZahradaKuchynka/info/?tab=page_info), neziskový projekt Tiché kavárny na Ládví (<http://www.tichakavarna.cz/>), nebo Café Sladkovsky provozující Vršovickou zahradu – parkur (www.sladkovsky.cz). Ale netřeba chodit daleko, Mateřské centrum a rodinný klub Veselý Čertík (<http://www.veselycertik.cz/>) provozovalo již několik obyvatel Hostavic.

PRŮBĚH DOTAZOVÁNÍ

Při dotazování obyvatel Hostavic na to, jak by měla vypadat jejich oblíbená kavárna, takový druhý obývací pokoj, se jasně ukázalo, že ani dotazníky, ani veřejné projednání příliš nepomohou. Je třeba jít v dotazování hlouběji a zaměřit se především na to, za čím lidé chodí a jezdí mimo Hostavice, kde kromě Hummer Dakar baru není žádná jiná možnost zastavit se v teple na kus řeči nad kávou a koláčem. Již několikrát jsem ve svých zprávách upozorňoval, že především **obyvatelé nastěhovaní do nových bytových domů nevnímají, že by bydleli v Hostavicích, nýbrž uvádějí jako svou čtvrť spíše Dolní Počernice**. Při dotazování se ukazuje, že Počernice jsou atraktivní především kvůli tomu, že se zde mohou obyvatelé Hostavic scházet v atraktivních a přívětivých podnicích, kavárnách, restauracích. Počernice stanovují jistý standard, jenž je obyvateli zpětně vyžadován.

Hostavice mají intenzivně komunikující sousedské podhoubí. Lze zde najít hned několik přátelských či sousedských kolektivů, které jsou v intenzivním kontaktu. Formují se podle jednotlivých ulic, či koutů Hostavic. S obyvateli lze komunikovat jak napřímo s každým jednotlivcem, tak přes určité místní „authority“, které pak distribuují dotazy dále. Sousedé se v nižší míře znají také mezi sebou. Mimo jiné tomu napomohla sousedská slavnost konaná v roce 2014. V každém případě je zde s kým jednat, angažovaných občanů s nápady na kulturní a sportovní akce z vlastní produkce je zde vícero. O modelu kavárny, jejíž program je částečně postaven na aktivitách místních obyvatel je proto možné realisticky uvažovat. Koncepce jistě má své limity, které se ukážou při intenzivnější komunikaci o projektu.

Hostavicím chybí středobod pro sousedské (komunitní) setkávání ve veřejném prostoru. Park v Pilské je jednou z možností, jak nabídnout místním obyvatelům nový impuls k životě v obci. Poslední veřejné projednání přímo v parku Pilská proběhlo v roce 2012. Uplynuly už tři roky a je nutné konstatovat, že většina obyvatel Hostavic se na nedostatek služeb adaptovala. Jakýkoliv projekt kavárny bude muset reflektovat prognózu demografické situace v době svého zprovoznění.

HLAVNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

Chybí nekuřácký kavárenský provoz umožňující vyžití pro celou rodinu. Hummer Dakar bar sice inovoval koncepci kavárny kýženým směrem, oslovení obyvatelé Hostavic tomuto jevu přikládají malou důležitost. Prostor by měl nabízet **veřejné toalety pro všechny návštěvníky parku**. Nabídka kvalitních produktů, především **kávy a zákusků** – což znamená, že cukrářské výrobky by měly **konkurovat kvalitou, nikoliv cenou**. Opakovaně se objevil nápad, že by pečivo mohli zajišťovat místní obyvatelé, od nichž by provozovatel zboží vykupoval¹. **Čerstvé limonády, případně palačinky** (prostorově náročné stran přípravy – hygienické předpisy), **zmrzlina, zdravé**

¹ Tento model funguje například na pražské Praze 7 Letná. Do čtyř místních významných barů a kaváren, mimo jiné Bistrot 8, Bio Oko, dodává zákusky (quiche, sladkosti) skupina místních mladých žen. Přípravují je doma ve svém bytě. Kapacitně to stačí, vyhnou se tak nutnosti splnit náročnější hygienická kritéria pro výrobu pečiva.

sladkosti. Kvalitní kávu („hlavně ať to není Segafredo!“ informátor A. M.) zmiňovaly hlavně ženy. Muži naopak z produktového sortimentu tematizovali **pivo z lokálních pivovarů.** Oba požadavky svědčí o tom, že si od kavárny představují skutečný prostor setkávání, kde si najdou všechny skupiny to, co hledají, a budou to moci v klidu sdílet dohromady. V nabídce by neměly vedle nealkoholických nápojů chybět ani alkoholické nápoje. Kavárna by mohla zajišťovat **servis jak sportovcům využívajícím multifukční hřiště v parku, tak cyklistům proudících po cyklostezce A25.** K tomu je nutno připočítat, že blízká Čihadla a oblast suchého poldru jsou využívány pro jogování a vůbec ke sportovním aktivitám.

VNITŘNÍ ČÁST KAVÁRNY

Samostatnou kapitolou je členění vnitřního prostoru kavárny a přilehlé zahrádky (součásti objektu). Hostavice jsou po populační obrodě v posledních méně než deseti letech doslova plné dětí. Jednou z častých aktivit místních jsou **oslavy narozenin, nebo mimořádné oslavy na rodinném či přátelském základě.** Je zde tedy poptávka po prostoru, který by takovou aktivitu umožnil. Mnohokrát jsem se setkal s názorem, že pronájmy v Léta Páně jsou poměrně drahé, a že by bylo skvělé mít „své vlastní místo přímo v Hostavicích

– informátor D. H.“. Na druhou stranu je nutné podotknout, že projektované dispozice nejsou příliš velké. Pronajímání celkové plochy prostoru, například na oslavy, by ale bylo de facto proti otevřené a bezbariérové filosofii místa sousedského setkávání. Místa, kam je možné přijít kdykoliv a nikomu zde nevadit. Poptávka tady ale po konání oslav jest. Vnitřní prostor kavárny by měl být flexibilní, aby se dal rychle přestavět a využít i na prostorově náročnější aktivity (**kroužky pro děti a dospělé, divadélka a jiné kulturní produkce, oslavy a výroční události typu mikulášské besídky atd.**). Chybět by neměl **celoroční dětský koutek pro menší děti. Wifi připojení zdarma.** Poptávka je také po **bleších trzích s oblečením a dalším sortimentem.**

VNĚJŠÍ ČÁST KAVÁRNY

Potenciál pro kulturní (samozřejmě i pro sportovní) akce byl viděn v úzkém **propojení kavárny s parkem.** V jižní části parku by si část obyvatel přála **pevné podium pro volné využití** (ve správě provozovatele kavárny). Je zde viděn prostor pro oblíbené **farmářské trhy.** Objevil se také nápad na **pravidelný hudební či divadelní festival v parku.** Ke kavárně by mohlo být přidruženo **pétanque hřiště** (pro tyto účely ale mohou sloužit prakticky všechny prostory parku), nebo místo na dětskou lukostřelbu.

Většina oslovených místních obyvatel předpokládá, že pokud kavárna vznikne, tak zde **bude nějaká forma kulturního programu. V menší míře přímo uvedli, že by se na**

akcích chtěli osobně podílet, či si zde realizovat nějaký svůj vlastní program. Výzkum představ je nutně hodně projektivní, protože v Hostavicích takový druh prostoru není a nebyl. Možná i kvůli doznívajícímu létu (kavárna se otevřela 10. října 2015) padalo hodně podnětů k propojení venkovní a vnitřní části. Poptávané jsou **hudební koncerty, divadélka pro děti, prostor pro ochotnické divadlo, vánoční akce, tvůrčí workshopy všeho druhu, kurzy keramiky** atd.

SHRNUTÍ

Tvorba kavárny by mohla výrazným způsobem obohatit místní sousedské vztahy. V Hostavicích není, vyjma Hummer Dakar Baru, jiný veřejný prostor, který by umožňoval společné setkávání, trávení volných chvil. Očekávaný přínos kavárny ze strany většiny oslovených obyvatel Hostavic je v kulturní produkci, v důstojném místě k relaxaci s nabídku kvalitních produktů (částečně vyráběných místními obyvateli). Aktivní obyvatelé jsou svolní k zapojení do aktivit kulturně-komunitní kavárny. Potenciál využití je viděn v propojení aktivit kavárny s parkovou plochou. Kavárna by měla být „od lidí, pro lidi“, což by se mělo promítat především v širší spolupráci místních obyvatel, provozovatele kavárny a místních institucí.

